

**KAUHAVAN PERUSOPETUKSEN
OHJAUSSUUNNITELMA
VUOSILUOKAT 0-9**

MITÄ OPPILAANOHJAUS ON?

Ohjaus koulussa on jatkuvaa, vuorovaikutteista ja tavoitteellista toimintaa oppilaan oppimisen, kasvun ja kehityksen tueksi. Ohjaus on kaikkien koulussa ja erilaisissa oppimisympäristöissä työskentelevien yhteistä työtä. Koulun toimintakulttuuri tukee ohjauksen järjestämistä. Jokaista oppilasta kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus laadukkaaseen ja omiin tarpeisiinsa nähden riittävään ohjaukseen. Oppilas on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva. Ohjauksen avulla autetaan ja tuetaan oppilasta kuulumaan ryhmään sekä toimimaan ryhmän jäsenenä. Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan lasta ja nuorta elämään, koulutukseen ja uranvalintoihin liittyvissä päätöksissä. Ohjauksen tarkoituksena on lisätä oppilaan itsetuntemusta niin, että hän tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa. Ohjaus tukee nuorten ammatillisen identiteetin kehittymistä, auttaa ura- ja elämänsuunnittelutaitojen muotoutumisessa sekä antaa valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. Riittävä ohjaus on perusta sille, että nuoret pystyvät aktiivisesti kehittämään tulevaisuuden kannalta merkittäviä taitoja, suunnittelemaan koulutustaan ja uravalintoihin ja tekemään itsenäisiä, itsensä kannalta merkityksellisiä valintoja tulevaisuutensa suhteen.

Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä. (OPS 2016)

MIKÄ ON OPPILAANOHJAUKSEN TARKOITUS?

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että jokainen oppilas pystyy kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiä ja tekemään valintansa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan vastaten. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. (OPS 2016)

MIKÄ ON OHJAUSSUUNNITELMA?

Opetussuunnitelman mukaan koulun ohjaussuunnitelmaan kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tar-

vitaan ohjauksen tavoitteiden toteuttamiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Tähän ohjaussuunnitelmaan on kuvattu Kauhavan perusopetuksen oppilaanohjauksen pääpiirteet. Aikataululliset tarkennukset kirjataan koulukohtaisiin vuosisuunnitelmiin.

OPPILAANOHJAUKSEN TAVOITTEET

Vuosiluokat 1–2

Vuosiluokilla 1–2 oppilaanohjauksessa painotetaan itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja yrittäjämäisen toimintatavan hengessä. Oppilaanohjauksen koordinointi kuuluu luokanopettajan tehtäviin. Ohjaus on osa arjen toimintakulttuuria ja kuuluu jokaisen koulussa toimivan aikuisen tehtäviin. Ohjaus on monimuotoista ja siihen osallistuu myös muu oppilaan lähiympäristö.

Vuosiluokat 3–6

Vuosiluokilla 3–6 oppilaanohjauksessa tuetaan ja kehitetään erityisesti ajattelun ja oppimisen taitoja. Oppilaanohjauksessa korostuvat yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus. Maakunnalliset ja paikalliset erityispiirteet huomioon ottaen oppilaat tutustuvat lähialueen ammatteihin ja elinkeinoelämään. Ohjauksessa korostuu ennakkoluuloton suhtautuminen ammatteihin ja työelämään.

Oppilaanohjauksen koordinointi kuuluu luokanopettajan tehtäviin. Ohjaus on osa arjen toimintakulttuuria ja kuuluu jokaisen koulussa toimivan aikuisen tehtäviin. Ohjaus on monimuotoista ja siihen osallistuu myös muu oppilaan lähiympäristö.

Vuosiluokat 7–9

Vuosiluokilla 7–9 oppilaan ohjaaminen on osa arjen toimintakulttuuria ja toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä, jota koordinoi opinto-ohjaaja. Ohjaus on monimuotoista ja siihen osallistuu myös muu oppilaan lähiympäristö.

Yläkoulussa oppilaanohjauksen painoalueina ovat jatko-opinnot, työelämätaidot ja yrittäjäyys sekä monilukutaito. Ohjaussuunnitelmassa tulee huomioida yhteistyö paikallisten yritysten ja toisen asteen yhteistyökumppaneiden kanssa.

OPPILAANOHJAUKSEN TOIMINTATAVAT

Alakoulussa oppilaanohjaus on kiinteä osa opetusta. Yläkoulussa oppilaanohjaus on sekä oppiaine että kaikkeen opetukseen ja jokaisen aineenopettajan työhön sisältyvää toimintaa.

Henkilökohtainen- ja pienryhmäohjaus

Yläkoulussa oppilaille tulee järjestää henkilökohtaista ohjausta. Seitsemäsluokkalaisille järjestetään tulohaastattelu, jossa keskustellaan siitä, miten yläkouluun siirtyminen on sujunut.

Tulohaastattelun voi tehdä luokanvalvoja, kuraattori tai opinto-ohjaaja. Yläkoulun aikana järjestettävissä henkilökohtaisissa ohjauskeskusteluissa käydään lisäksi läpi mm. oppilaiden jatkokoulutus suunnitelmia.

Pienryhmäohjausta järjestetään tarvittaessa. Pienryhmäohjauksessa käsitellään ryhmälle yhteisiä teemoja ja saadaan vertaistukea ryhmältä.

Luokkamuotoinen oppilaanohjaus

Vuosiluokilla 7–9 luokkamuotoisessa ohjauksessa käsitellään kaikille yhteisiä, opetussuunnitelmaan kirjattuja asioita.

OPINTO-OHJAAJIEN RESURSSIT

Kauhavan perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 opinto-ohjaajina toimii neljä opinto-ohjaajaa, joista kaksi työskentelee myös lukion opinto-ohjaajana. Yksi opinto-ohjaajista toimii Alahärmässä, yksi Korttesjärven ja Ylihärmän yhteisenä opinto-ohjaajana ja kaksi Kauhavan yhteiskoulussa. Henkilökohtaiseen ohjaukseen tulee olla jokaisella koululla varattu oppilasmäärään suhteutettuna samat ajalliset resurssit. Opinto-ohjaaja on vastuussa koulun yhteyksien ylläpitämisestä toisen asteen oppilaitoksiin sekä työelämään ja yrityksiin. Tämä tulee myös huomioida ajallisissa resursseissa.

Materiaaliset resurssit

Opinto-ohjaajalla tulee olla koululla käytössään oma työhuone oppilaiden vastaanottoa ja henkilökohtaista ohjausta varten. Luokkamuotoisia oppilaanohjauksen tunteja varten saatavilla pitää olla riittävä määrä kannettavia tietokoneita tai tabletteja. Koneita tarvitaan mm. opiskeluun liittyvän tiedonhaun harjoittelua ja yhteishaun tekemistä varten. Oppilaanohjauksessa tulee olla käytössä ajanmukainen oppimateriaali oppikirjoineen ja lisämateriaaleineen.

Laadulliset resurssit

Saavuttaakseen oppilaanohjaukselle asetut tavoitteet, oppilaanohjaajien tulee osallistua opiskelua, työelämää ja yhteiskuntaa koskeviin koulutuksiin. Laadukkaaseen oppilaanohjaukseen sisältyy myös oppilashuollon toiminta. Jokaisella koululla täytyy olla opiskeluhuoltosuunnitelma.

OPPILAANOHIJAUKSEN TEHTÄVÄT

Vuosiluokat 1–2 Koululaiseksi kasvaminen

Nivelvaihe siirryttäessä ensimmäiselle vuosiluokalle

- esikoulun opettajan, huoltajien ja luokanopettajan välinen yhteistyö ja tiedonsiirto
- tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö
- ohjaus kouluvalmiuksien kartoitukseen ja tarvittaessa tukipalveluihin

Alkuopetuksessa

- Tutustutaan koulun toimintatapoihin ja sääntöihin.
- Opetellaan toimimaan sekä yksilönä että osana ryhmää.
- Harjoitellaan arkielämän taitoja.
- Harjoitetaan ja ylläpidetään oppimisen iloa ja yritteliäisyyttä (sitkeys ja ponnistelu).
- Harjoitetaan ja kannustetaan oppilasta omien kykyjen löytämiseen.
- Opetellaan itsearvioinnin taitoja (arkielämän ja oppimisen taidot).
- Harjoitetaan oppimaan oppimisen perustaitoja ja -valmiuksia sekä työskentelytaitoja.
- Tuetaan erilaisia oppijoita käyttämällä monipuolisia opetusmenetelmiä.
- Tuetaan yksilöllisyyttä ja pyritään tarjoamaan oppilaalle mahdollisuus edetä joustavasti omien taitojensa ja kykyjensä mukaan.
- Luodaan pohja huoltajien kanssa tehtävälle yhteistyölle.
- Tehdään yhteistyötä eri tahojen kanssa tutustuen arki- ja lähiympäristöön.
- Huomioidaan ohjauksessa ja toiminnassa kestävä kehitys.
- Luodaan konkreettiset ja arvioitavat tavoitteet ohjaamaan toimintaa.
- Ennaltaehkäistään ongelmia varhaisella puuttumisella.
- Tunnistetaan oppimisvaikeuksia yhdessä erityisopetuksen kanssa, etsitään sopivia oppimisen tukimuotoja ja tehdään tarvittavat pedagogiset asiakirjat (kolmiportainen tuki).
- Ohjataan tarvittaessa oppimisvalmiuksien kartoitukseen ja tukipalveluiden piiriin.
- Tarkistetaan vuosittain pedagogiset asiakirjat.

Nivelvaihe siirryttäessä kolmannelle vuosiluokalle

- tiedonsiirto luokanopettajien ja huoltajan välillä siirryttäessä kolmannelle luokalle
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistus ja päivitys siirryttäessä kolmannelle vuosiluokalle
- yhteistyö erityisopettajan kanssa ja tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö

Vuosiluokat 3–6 **Oppijana kehittyminen**

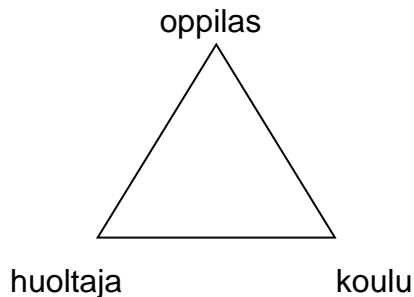
Nivelvaihe siirryttäessä 3. vuosiluokalle

- tiedonsiirto luokanopettajien ja huoltajan välillä siirryttäessä kolmannelle luokalle
- yhteistyö erityisopettajan kanssa ja tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö
- pedagogisten asiakirjojen läpikäyminen ja huomioiminen opetusta suunniteltaessa

Vuosiluokilla 3–6

- Tarjotaan malleja ja ajatuksia arvomaailman luomiseen.
- Kerrataan koulun toimintatapoja ja sääntöjä.
- Ylläpidetään oppimisen iloa ja sisäistä motivaatiota.
- Ohjataan omatoimisuuteen ja yritteliäisyyteen.
- Korostetaan oppilaan vahvuuksia ja myönteistä asennetta.
- Tuetaan itseluottamuksen ja itsetuntemuksen kehittymistä.
- Vahvistetaan arkielämän taitoja ja positiivista käytöstä.
- Kehitetään taitoja toimia sekä yksilönä että osana ryhmää.
- Tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia osallisuuteen koulun arjessa.
- Edistetään oppilaiden ammatillisen kiinnostuksen heräämistä mm. tutustumalla lähi-seudun ammatteihin, työpaikkoihin ja elinkeinoelämään.
- Harjoitellaan erilaisuuden hyväksymistä erilaisissa integrointi- ja inkluusioryhmissä sekä monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa.

- Harjoitellaan erilaisia opiskelustrategioita ja oppilasta ohjataan löytämään itselle ja oppiaineelle sopivimmat työtavat.
- Ohjataan kotitehtävien tekemistä ja kokeisiin valmistautumista, tarjotaan erilaisia mahdollisuuksia oman osaamisen näyttämiseen ja vahvistetaan itsearviointitaitoja.
- Avataan oppilaalle ja huoltajille oppiaineiden ja toiminnan tavoitteet sekä päämäärät.
- Tuetaan oppilaita ja huoltajia opiskeluun liittyvässä tiedonsaannissa ja valinnoissa.
- Tavataan vuosittain huoltajien kanssa.

- Ennaltaehkäistään ongelmia varhaisella puuttumisella.
- Tunnistetaan oppimisvaikeuksia yhdessä erityisopetuksen kanssa, etsitään sopivia oppimisen tukimuotoja ja tehdään tarvittavat pedagogiset asiakirjat (kolmiportainen tuki).
- Ohjataan tarvittaessa oppimisvalmiuksien kartoitukseen ja tukipalveluiden piiriin.
- Tarkistetaan vuosittain pedagogiset asiakirjat.

Nivelvaihe siirryttäessä seitsemännelle vuosiluokalle

- tiedonsiirto luokanopettajien ja huoltajan sekä luokanohjaajien välillä
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistus ja päivitys siirryttäessä 7. vuosiluokalle
- yhteistyö erityisopettajan ja opinto-ohjaajan kanssa ja tarvittaessa moniammatillinen yhteistyö
- yläkouluinfo 6. luokkalaisille

Vuosiluokat 7–9 Yksilönä ja yhteisön jäsenenä kasvaminen

Nivelvaihe siirryttäessä seitsemännelle vuosiluokalle

- kodin ja koulun välinen moniammatillinen yhteistyö ja tiedonsiirto
- oppilaiden pedagogisten asiakirjojen tarkistus ja päivitys siirryttäessä 7. vuosiluokalle
- yläkouluinfo 6. luokkalaisille (esim. opinto-ohjaaja, erityisopettaja, kuraattori, tukioppilaat)
- tutustuminen yläkouluun
- ryhmäytytys

Vuosiluokilla 7–9:

- Tuetaan oppilaiden kykyä asettaa tavoitteita oppimiselleen ja ottamaan vastuuta opiskelustaan.
- Ohjataan oppilaita löytämään omia vahvuuksia ja rakentamaan tulevaisuutta oppimisen keinoin.
- Ohjataan oppilaita huomioimaan toimintansa seuraukset ja vaikutuksen muihin ihmisiin ja ympäristöön.
- Ohjataan käyttämään yhteiskunnan tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Tuetaan oppilaan yleissivistyksen ja maailmankuvan kehittymistä.

- Tuetaan työelämän tiedot ja taidot yhdistävää osaamista.
- Tuetaan oppilasta itsenäisessä päätöksenteossa.
- Tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen koulun arjessa.

Nivelvaihe toiselle asteelle

- kodin ja koulun välinen yhteistyö ja tiedonsiirto
- toisen asteen koulutukseen tutustuminen
- moniammatillinen yhteistyö ja tukea tarvitsevien oppilaiden huomioiminen

OHJAUKSEN TUNTIJAKO JA SISÄLLÖT VUOSILUOKILLA 7-9

7. luokka / 0,5 vvt	8. luokka / 1 vvt	9. luokka / 0,5 vvt
<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmäytyminen • Koulussa käyttäytyminen • Opiskelutaidot • Valinnaisaineet • Henkilökohtainen ja pienryhmäohjaus • Työelämään tutustuminen TET 	<ul style="list-style-type: none"> • Itsetuntemus • Opiskelutaidot • Tutustuminen koulutukseen Suomessa • Ammatti- ja työelämä tietous • Työn hakeminen • Henkilökohtainen ja pienryhmäohjaus • Työelämään tutustuminen TET 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaihtoehdot peruskoulun jälkeen • Itsetuntemus • Yhteiskunnan ohjaus-, tieto- ja tukipalvelut • Henkilökohtainen ja pienryhmäohjaus • Yhteishaku • Kansainvälisyys • Työelämään tutustuminen TET ennen yhteishakua

Tuntien sijoittelussa tulee huomioida ryhmäyttäminen, haku jatko-opintoihin ja yhteistyö toisen asteen oppilaitosten kanssa.

TEHOSTETTU OPPILAANOHAUS

(OPS)

Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus on yksilöllistä oppilaanohjausta ja opiskelun tukea, jonka tavoitteena on vahvistaa suunnitelmallisesti oppilaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

Tuen tarpeen arviointi alkaa moniammatillisena yhteistyönä jo 7. luokan nivelvaiheessa. Jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tuen tarvetta arvioidaan erityisesti seuraavilla oppilasryhmillä:

- tehostetun ja erityisen tuen oppilaat
- S2-oppilaat (kieli- ja kulttuuritaustan huomioiminen)
- oppilaat, joilla on neuropsykiatrisia oireita
- oppilaat, joilla on terveydellisiä haasteita
- oppilaat, jotka ovat syrjäytymisvaarassa
- erityislahjakkaat

Tuen tarpeen arvioinnin yhteydessä määritellään toimenpiteet ja vastuunjako. Tehostettu henkilökohtainen oppilaanohjaus voi sisältää esimerkiksi lyhyitä koulutuskokeiluja ja/tai TET-jaksoja oppilaan tarpeen ja vastaanottavan tahon mahdollisuuksien mukaan.

Oppilaanohjaaja vastaa ohjauksen kokonaisuudesta ja jatkumosta. Tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta voidaan havaitun tarpeen perusteella toteuttaa osittain monialaisesti asiantuntijoiden yhteistyönä. Oppilaanohjaaja arvioi tuen riittävyttä ja tarvetta säännöllisesti vuosiluokkien 7-9 aikana.

Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Huoltajille tarjotaan mahdollisuutta osallistua oppilaan kanssa käytävään ohjauskeskusteluun. Oppilaanohjaaja laatii yhdessä oppilaan kanssa jatko-opintosuunnitelman vuosiluokan 8 loppuun mennessä. Jatko-opintosuunnitelmaan hahmotellaan oppilaan tavoitteita, vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita sekä alustava suunnitelma siirtymisestä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen. Jatko-opintosuunnitelmaa tarkennetaan oppilaan kanssa vuosiluokan 9 aikana.

OHJAUKSELLINEN YHTEISTYÖ ERI TAHOJEN KANSSA

Ohjauksellista yhteistyötä tehdään sekä koulun sisällä että ulkopuolisten tahojen kanssa aktiivisesti. Yhteistyön tavoite on oppilaiden hyvinvoinnin lisääminen mm. yhteisöllisen opiskelu- ja huollon keinoin. Hyvinvointia pyritään parantamaan lisäämällä oman kulttuurin- ja paikallistuntemusta. Koulussa ohjausyhteistyötä tekevät luokanopettajat, luokanvalvojat, opinto-ohjaajat, erityisopettajat, aineenopettajat, kuraattorit, terveydenhoitajat, koulunkäynninohjaajat, tukioppilaat, oppilaskunnat, ruokalakenkilökunta, siistijät sekä kiinteistöhoitajat. Koulun ulkopuolisten tahojen kanssa yhteistyötä tehdään huoltajien lisäksi esimerkiksi seurakuntien, kaupungin nuorisotoimen, 4H:n ja paikallisten urheiluseurojen kanssa. Oppilaita kannustetaan mielekkäiden harrastusten pariin. Oppiaineisiin ja koulun teemoihin sovitettavat vierailut arki- ja lähiympäristöön tai koululle tapahtuvat vierailut kirjataan vuosisuunnitelmaan.

Työelämäyhteistyö

Koulun vuosisuunnitelmassa määritellään, miten yhteistyö työ- ja elinkeinoelämän kanssa toteutetaan. Yhteistyömuotoja voivat olla mm. työpaikkavierailut, yritys yhteistyö, kummiyritys-toiminta ja yhteistyö yrittäjähdistysten kanssa. Alakoulussa yhteistyötä tehdään lähialueen yritysten ja työpaikkojen kanssa. Työelämään tutustumisjaksoja (TET) voidaan toteuttaa jo alakoulussa.

Yläkoulussa yhteistyön keskeisen osan muodostavat työelämään tutustumisjaksot (TET), opintokäynnit työpaikoilla sekä työelämän edustajien vierailut luokkatunneilla. Eri oppiainei-

den opetukseen sisällytetään kokonaisuuksia, jotka liittävät opiskeltavan aineen antamat tiedot ja taidot työelämän vaatimuksiin ja mahdollisuuksiin. Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisille pyritään järjestämään opintokäyntejä työpaikoille ja yrittäjiä voidaan kutsua vierailulle kouluille.

Myös opettajille voidaan mahdollisuus tutustua valitsemaansa työpaikkaan yleensä kahden päivän ajan (ope-TET). Opettajille järjestetään mahdollisuuksien mukaan opintokäyntejä yrityksiin. Näiden avulla opettaja voi välittää oppilaille tietoa työelämän vaatimuksista oman oppiaineensa osalta ja kehittää opetustaan työelämälähtöisesti.

TET eli työelämään tutustuminen

Työelämäyhteistyö lisää vuorovaikutusta lähiympäristön kanssa, mahdollistaa oppivan yhteisön syntymisen sekä lisää ja vahvistaa opettajien ja oppilaiden osallisuuden kokemuksia yhteistyössä sidosryhmien kanssa. TET-jaksot antavat hyvän pohjan eri oppiaineiden integrointiin työelämään.

Työelämään tutustumista tulee järjestää jokaiselle yläkoulun vuosiluokalle. Tavoitteena on, että oppilas tutustuu yläkoulun aikana vähintään kolmeen erilaiseen työtehtävään aloilla, joista vähintään kahdesta hän on kiinnostunut, ja joille hän mahdollisesti aikoo hakeutua peruskoulun tai toisen asteen jälkeen. Oppilas harjoittelee TETin aikana työelämän pelisääntöjä ja vieraiden aikuisten kanssa toimimista. Yrittäjämäistä toimintatapaa tukee TET-paikan hankkiminen mahdollisimman itsenäisesti. Myös alakoulussa on mahdollista toteuttaa TET-jaksoja. TET-jaksojen aikataulu ja laajuus kirjataan koulukohtaiseen vuosisuunnitelmaan. TET-jaksojen sijoittelussa tulee ottaa huomioon päättävien luokkien yhteishaku. TET-jaksoihin kuuluu työnantajan palaute sekä oppilaan itsearviointi. Pidemmistä, koulun ulkopuolisista TET-jaksoista on laadittava aina TET-sopimus. Oppilaiden, huoltajien ja työnantajien tulee olla tietoisia nuoria koskevasta työlainsäädännöstä.

Luokka	Toteutus Kauhavan kouluissa
alakoulu	TET-päiviä voidaan halutessa järjestää esim. lähiympäristön työpaikoille.
7. luokka	kaksi päivää lähtökohtaisesti huoltajien työpaikoille
8. luokka	viikko/viisi päivää itse valitussa paikassa
9. luokka	kaksi viikkoa, yksi syksyllä, yksi keväällä, kuitenkin ennen yhteishakua itse valittuihin paikkoihin
yläkoulu	Vaihtoehtoisesti on mahdollista järjestää koulukohtaisia TET-harjoitteluja kuten keittiö-TET

Maakunnallisena linjauksena on, että luokan kaikki oppilaat ovat TETissä samaan aikaan, elleivät paikalliset erityiset syyt edellytä muunlaista toimintatapaa (esim. TET-paikkojen lukumäärä). Koulun vuosisuunnitelmaan kirjataan, miten opettajien tunnit, toimintatavat ja tehtävät TETin aikana toteutetaan. Pääpaino on erilaisissa oppilaita tukevilla ohjauksellisissa toimenpiteissä. Näitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi:

- opettajien vierailuihin oppilaiden TET-paikoille
- opettajien työelämään tutustumisjaksoihin (ope-TET)
- samanaikaisopetukseen

- tehostetun tuen antamiseen
- oppituntien seuraamiseen
- jakotunteihin
- oman valvontaluokan seurantaan
- monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamiseen

Koulun vuosisuunnitelmaan kirjataan TET-jaksojen ajankohdat sekä miten oppiaineiden integrointi toteutetaan TETtiin liittyen sekä opettajien toimintatavat ja tehtävät TETin aikana.

Erityisesti pienryhmien oppilaita kannustetaan osallistumaan kummi-TET- toimintaan, jossa oppilaalle etsitään kummiyritys. Oppilas on kummiyrityksessään esim. päivän viikossa tutustumassa työelämään. Paikalliset yrittäjien yhdistykset ovat näiden TET-paikkojen hankinnassa yhteistyökumppanina.

Ideoita työelämään tutustumisen (TET) toteuttamiseksi kaikilla vuosiluokilla

TET voi olla ns. matalan kynnyksen työelämään tutustumista, jolloin läheiset aikuiset yhdessä koulun henkilökunnan kanssa auttavat TET-paikan löytämisessä. TET voi olla muutamman päivän tai viikon mittainen jakso tai läpi vuoden jatkuvaa toimintaa esimerkiksi koulun ruokalassa tai muutaman tunnin kestävä vierailu koulun lähellä sijaitsevaan vanhusten palvelutaloon. Esimerkkejä TETin toteuttamiseen:

- huoltaja-TET huoltajien tai jonkun muun läheisen aikuisen työpaikalla
- keittiö-TET koulun ruokalassa esim. pareittain auttamassa tiskissä pari tuntia päivässä
- TET koulun vahtimestarin, kiinteistöhuollon tai siistijöiden kanssa
- TET-päivä tai pari tuntia vanhusten palvelutalolla esim. lukemassa sanomalehtiä
- TET-päivä tai pari tuntia päiväkodissa tai eskarissa esim. pitämässä satutunnin tai puuhatuokion
- TET kirjastossa
- TET koulun kummiyrityksessä
- apuopettajina alakoululla
- lehtijutun tekeminen paikallislehteen

Yhteistyö huoltajien kanssa

Oppilaanohjauksen kannalta yhteistyö huoltajien kanssa on erittäin tärkeää. Huoltajien edustajaa toivotaan mukaan koulun yhteisölliseen opiskeluhuoltoryhmään (edustaja esimerkiksi vanhempainyhdistyksestä). Yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä keskustellaan koko kouluyhteisön hyvinvointia koskevista asioista.

Huoltajia kutsutaan vuosittain järjestettäviin vanhempainiltoihin kuulemaan ja keskustelemaan koulua, lapsia ja nuoria koskevista ajankohtaisista asioista. Alakoululaisille ja heidän huoltajilleen järjestetään vuosittain arviointikeskustelu ja yläkoululaisten huoltajia kutsutaan vanhempainvartteihin koulun linjauksen mukaan.

Tiedonkulku tapahtuu pääsääntöisesti sähköisesti wilman kautta ja ajankohtaisista asioista voidaan tiedottaa joko wilman tai koulun kotisivujen tai molempien kautta. Kodin ja koulun välisen yhteistyön onnistumisen kannalta on tärkeää, että koulun toimintamalleista tiedotetaan koteihin tarkoituksenmukaisesti. Koulut järjestävät vuosittain erilaisia teemapäiviä ja tapahtumia, joihin huoltajia voidaan kutsua mukaan.

Yläkoulussa huoltajien osallistumista opinto-ohjaajan järjestämiin ohjaustilanteisiin pyritään lisäämään. Vanhemmille tarjotaan mahdollisuus tavata opinto-ohjaaja henkilökohtaisesti yhdessä nuorensa kanssa erityisesti yhteishakuun liittyvissä asioissa. Ohjausyhteistyötä tehdään myös Wilman välityksellä.

Yhdeksännellä luokalla järjestetään jokaisessa yläkoulussa jatkokoulutusilta. Illassa esitellään lähialueen ammatillista ja lukiokoulutusta. Kauhavan perusopetuksen oppilaanohjauksen verkkosivujen seuraamista markkinoidaan oppilaille ja vanhemmille.

Nivelvaiheyhteistyö

Nivelvaiheyhteistyötä tehdään kaikissa nivelvaiheissa eli esiopetuksesta alkuopetukseen, toiselta luokalta kolmannelle, kuudennelta luokalta yläkouluun ja yhdeksänneltä luokalta toiselle asteelle. Nivelvaiheissa järjestetään tiedonsiirtopalavereita, jotta vastaanottavat opettajat saavat opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömän tiedon.

Opinto-ohjaaja ja kuraattori sekä mahdollisesti erityisopettaja vierailevat 6. luokissa kertomassa yläkoulusta. Oppilaille annetaan tiedote ja tiedonsiirtolomake, jonka he palauttavat täytettyään sen huoltajan kanssa. Loppukevästä kuudesluokkalaiset tutustuvat yläkouluun tulevissa luokissaan. Tukioppilaat tutustuttavat oppilaita toisiinsa ja uuteen kouluun. Yläkouluun siirryttäessä järjestetään jokaiselle 7. luokalle luokkapäivä.

Yhdeksännen luokan keväällä oppilas, yhdessä huoltajansa kanssa, täyttää ja palauttaa opinto-ohjaajalleen lupalomakkeen toiselle asteelle tehtävää tiedonsiirtoa varten. Opettajat voivat myös muuten vaihtaa opetuksen kannalta välttämättömiä tietoja. Nivelvaiheet on erikseen kuvattu Kauhavan perusopetuksen nivelvaiheiden vuosikellossa.

Yhteistyö toisen asteen oppilaitosten kanssa

Toisen asteen ammatilliseen koulutukseen tutustuminen aloitetaan kahdeksannella luokalla. Kahdeksasluokkalaiset tutustuvat valitsemaansa ammattialaan. Tämä toteutetaan ATT8-päivänä eli ammatti tekemällä tutuksi kahdeksasluokkalaisille -päivänä yhteistyössä Koulutuskeskus Sedun Lapuan toimipisteen kanssa.

Yhdeksännellä luokalla tehdään opintokäyntejä läheisiin ammatillisiin oppilaitoksiin mm. Teknologiapäivä. Mahdollisuuksien mukaan oppilaanohjauksen tunnilla käy esittelijöitä toisen asteen oppilaitoksista. Ennen yhteishakua järjestetään täsmäpäivä, jossa 9. luokan oppilas tutustuu yhden päivän ajan siihen oppilaitokseen ja koulutusalaan, johon hän aikoo yhteishaussa hakeutua. Yhdeksännellä luokalla järjestetään myös mahdollisuus tutustua lukio-opintoihin.

JÄLKIOHJAUS

Yhteishaun tulosten julkistamisen aikaan koululla on tarjolla jälkiohjausta, jossa ilman opiskelupaikkaa jääneet nuoret ohjataan esimerkiksi TUVA-koulutukseen tai hakemaan vapaaksi jääneitä opiskelupaikkoja.

Ohjausvastuu on elokuun loppupuolelle saakka perusopetuksen opinto-ohjaajalla, minkä jälkeen ohjausvastuu siirtyy kuntavastaavalle, joka on Kauhavalla Ylihärmän ja Korttesjärven opinto-ohjaaja. Ilman opiskelupaikkaa olevien ja toisen asteen opinnot keskeyttäneiden seuranta tapahtuu Valpas-järjestelmässä.

KOULUA VAIHTAVA OPPILAS

Kun oppilas vaihtaa koulua, koulunkäynnin sujumisen vuoksi on tärkeää, että hänet pyritään ottamaan nopeasti osaksi luokkayhteisöä. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto siirretään vastaanottavaan kouluun mahdollisimman pian.

MAAHANMUUTTAJAOPPILAAT

Maahanmuuttajaoppilaiden ohjauksessa pyritään käyttämään samoja toimintamalleja kuin perusopetuksessa. Valmistavassa opetuksessa olevien oppilaiden ohjauksesta huolehditaan koko valmistavan opetuksen ajan.

Oppilaille ja huoltajille voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan omankielistä kohdennettua tietoa esimerkiksi ammatinvalinnasta henkilökohtaisissa tapaamisissa. Ohjauksessa kuitenkin muussakin opetuksessa on tärkeää huomioida kielitietoiset työtavat.

ARVIOINTI

Oppilaanohjausta arvioidaan vuosittain. Ohjauksen vuosiluokkaistetut tavoitteet on kirjattu tähän ohjaussuunnitelmaan. Halutessaan koulut voivat painottaa tiettyjä tavoitteita lukuvuosittain. Ohjauksen tavoitteiden toteutumista arvioivat oppilaat, työyhteisö sekä yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä, johon kuuluu edustajia oppilaiden ja koulun henkilökunnan lisäksi huoltajien ja yhteistyökumppaneiden keskuudesta.

Lisäksi ohjauksellisten toimenpiteiden toteutumista arvioidaan koulukohtaisen opiskeluhuollon suunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioitaessa, oppilaskohtaisissa väliarviointikeskusteluissa sekä tehostettua ja erityistä tukea saavien oppilaiden osalta pedagogisiin asiakirjoihin kirjattujen tavoitteiden toteutumista seuraamalla.

OHJAUKSEN VUOSIKELLO

vuosikellossa käytetyt lyhenteet:

ao = aineenopettaja, eo = erityisopettaja, esio = esiopettajat, ko = kummioppilaat, ku = kuraattori, lo = luokanopettaja, lv = luokanvalvoja, oh = yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä, ok = oppilaskunta, opet = opettajat, opo = opinto-ohjaaja, re = rehtori, th = terveydenhoitaja, tu = tukioppilaat

elokuu	<ul style="list-style-type: none"> • lukuvuosisuunnitelma ja muuta suunnittelua • luokkapäivät tai ryhmäytystä seitsemäsluokkalaisille • luokanopettajat/ -valvojat perehdyttävät uudet oppilaat koulun käytäntöihin • kotisivujen päivittäminen • 7. luokkalaisten vanhempainilta (mahdollisesti luokkapäivän yhteydessä) • edellisen kevään yhteishaun toteutumisen seuranta • siirtopalaverit toisen asteen koulutukseen 	<p>re, opet, oh, ok, tu</p> <p>lv:t, oh, tu</p> <p>lo:t, lv:t</p> <p>kotisivuista vastaavat</p> <p>lv:t, re, ao:t, opo, ku, th</p> <p>opo</p> <p>lv:t, opo, ku, th</p>
syyskuu	<ul style="list-style-type: none"> • tulohaastattelut 7. luokkalaisille alkaa • 9. luokkalaisten henkilökohtainen ohjaus alkaa • toisen asteen ja työelämän edustajien vierailujen järjestäminen • 8. luokkalaisten vanhempainilta tai vanhempainvartit 	<p>lv, ku, opo</p> <p>opo</p> <p>opo</p> <p>suunnittelusta vastaavat</p>
lokakuu	<ul style="list-style-type: none"> • 9. luokkalaisten TET, teho-TET • ope-TET • vierailijoita opo-tunneille • vanhempainvartit 7. luokkalaisten vanhemmille 	<p>opo, ao:t</p> <p>opo</p> <p>opo</p> <p>lv:t</p>
marraskuu	<ul style="list-style-type: none"> • vanhempainilta jatkokoulutusmahdollisuuksista • harjoitushaku ja tutustumispäivän järjestäminen • toisen asteen koulutukseen tutustumista • Ammatti tekemällä tutuksi 8. luokkalaisille eli ATT8 (Alahärmä, Kauhava) 	<p>opo</p> <p>opo</p> <p>opo</p> <p>opo, Sedun opot</p>
joulukuu	<ul style="list-style-type: none"> • valinnaisainetarjottimen päivitys 	<p>ao:t, opo, re</p>

tammikuu	<ul style="list-style-type: none"> tutustumispäivien järjestäminen ammatilliseen koulutukseen harjoitushaun perusteella eli "täsmäpäivä" oppilaiden opintomenestyksen seuraaminen ja yhteydenotot koteihin Opinlakeus-koulutusmessut 	opo lv:t, ao:t, opo opo
helmikuu	<ul style="list-style-type: none"> yhdeksäsluokkalaisten TET yhteishaku alkaa 	opo opo
maaliskuu	<ul style="list-style-type: none"> valinnaisaineiden valinta 4.–8. luokkalaisilla yhteishaku päättyy lukioiden opintovalinnat alakoulujen siirtopalaverit alkaa pääsykoevalmennus, pienryhmäohjaus 	lo:t, re, opo opo lukion opot lo:t, opo, th, ku, eo opo
huhtikuu	<ul style="list-style-type: none"> ammatti tekemällä tutuksi 8. luokkalaisille eli ATT8 (Kortesjärvi, Ylihärmä) infotunnit kuudesluokkalaisille 7. luokkalaisten TET 8. luokkalaisten TET 	opo opo, eo:t, ku, lo:t opo opo
toukokuu	<ul style="list-style-type: none"> tulevien esioppilaiden ja ensimmäisen luokan oppilaiden tutustuminen tulevaan kouluun tulevien seitsemänsien luokkien muodostaminen tulevien seitsemäsluokkalaisten tutustuminen yläkouluun ja mahdollisesti luokkapäivä 9. luokkalaisten päättöarviointi Koskeen lukion siirtopalaveri ohjauksen arviointi 	esio:t, lo:t, ku, oh re, lo:t, opo, ku, th, eo re, lv:t, tu, ku, th, oh, opo, eo:t opo, toimistos sihteeri lv:t, opo, th, ku koko koulu, oh
kesäkuu	<ul style="list-style-type: none"> jälkiohjaus 	opo
heinäkuu		

Ohjaussuunnitelmaa ja ohjauksen vuosikelloa päivitetään lukuvuosittain touko-elokuussa.

Opinto-ohjaajan työn eettiset periaatteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on tukea ohjattavan hyvinvointia ja kehitystä sekä lisätä ohjattavan itsetuntemusta ja itseohjautuvuutta. Opinto-ohjauksen tarkoituksena on auttaa ohjattavaa oman koulutuksensa ja tulevaisuutensa osaamistarpeiden suunnittelussa. Opinto-ohjauksen peruseriaatteina ovat ohjattavan kunnioittaminen sekä koulutuksen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen. Opinto-ohjaaja on ohjauksen asiantuntija, joka on aidosti ja välittömästi läsnä jokaisessa kohtaamisessa.

ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS

Opinto-ohjaaja kunnioittaa ohjattavan itsemääräämisoikeutta. Opinto-ohjaaja tuo vaihtoehtoja esille monipuolisesti ja kunnioittaa ohjattavan omia valintoja.

TOTUUDELLISUUS

Opinto-ohjaaja toimii rehellisesti ja hienotunteisesti. Opinto-ohjauksessa annettavan tiedon on oltava ajankohtaista, luotettavaa, monipuolista ja tiedon kriittiseen arviointiin ohjaavaa.

LUOTTAMUKSELLISUUS

Opinto-ohjaus on luottamuksellista. Luottamuksellisuus on säilytettävä myös muuttuvissa ohjausympäristöissä. Tietoja voidaan luovuttaa, mikäli se on ohjattavan edun kannalta välttämätöntä. Tällöin pyritään ensin keskustelemaan ohjattavan kanssa. Tietojen luovutuksessa noudatetaan voimassa olevia lakeja.

RIIPPUMATTOMUUS

Opinto-ohjaajan on tiedostettava omat arvonsa sekä yhteiskunnan ja muista kulttuureista tulevien arvoja, jotta hän voi antaa eettisesti kestävästä ohjauksesta. Opinto-ohjaaja tiedostaa omien, työyhteisönsä ja muun yhteiskunnan odotusten vaikutukset työhönsä. Opinto-ohjauksen on oltava esteetöntä ja kaikkien saavutettavissa. Opinto-ohjaus on sukupuolisensitiivistä.

AMMATTITAITON KEHITTÄMINEN

Opinto-ohjaaja arvioi ja kehittää omaa työtään. Hän huolehtii ammattitaitonsa päivittämisestä osallistumalla täydennyskoulutukseen ja hankkimalla ajantasaista tietoa.

YHTEISTYÖ

Opinto-ohjaajan työ edellyttää yhteistyötä koulun sisällä ja ulkopuolella eri toimijoiden kanssa. Opinto-ohjaaja verkostoituu oman kouluasteensa lisäksi toisten kouluasteiden kanssa sekä vapaan sivistystyön, työ- ja elinkeinoelämän että kolmannen sektorin kanssa.

Opinto-ohjaaja tekee moniammatillista yhteistyötä ja arvostaa muiden ammattitaitoa ja osaamista.

OMA HYVINVOINTI

Opinto-ohjaaja huolehtii omasta hyvinvoinnistaan ja jaksamisestaan. Opinto-ohjaaja tunnistaa oman rajallisuutensa ja on valmis hakemaan apua, kun sitä tarvitsee.

Suomen opinto-ohjaajat ry, vuosikokous 30.1.2009, hallitus päivittänyt 8.5.2021